

Lekcja

Temat: Dwie okupacje

1. Niemiecko-sowiecki traktat o granicach i przyjaźni (28 IX 1939)
  - Ustalenie granicy na linii rzeki Bug
  - Deklaracja o nie tworzeniu żadnej formy marionetkowego państwa polskiego
  - Wspólne zwalczanie polskiej konspiracji
  - Wymiana ludności niemieckiej i ruskiej
2. Ziemie polskie zajęte przez Niemców
  - a. Wcielone do III Rzeszy: Pomorze Gdańskie, Wolne Miasto Gdańsk, Suwalszczyzna, ziemia łódzka oraz część Wielkopolski, Mazowsza i Górnego Śląska
    - Po agresji na ZSRS włączono okręg białostocki
  - b. Generalne Gubernatorstwo: część Mazowsza i Małopolska
    - Po agresji na ZSRR włączono tzw. Dystrykt Galicja (województwa lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie)
  - c. Północne Orawy i Spisz oddano Słowacji
3. Ziemie polskie zajęte przez ZSRS
  - a. Wcielenie tych ziem do Białoruskiej i Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej
  - b. Wileńszczyzna włączona do Litwy
4. Okupacja niemiecka
  - a. Ziemie wcielone (plan całkowitej germanizacji)
    - Zamordowanie ok. 80 tys. Polaków
    - Masowe wysiedlenia do III Rzeszy lub GG (ok. 900 tys.)
    - Sprowadzanie niemieckich kolonistów
    - Pozbawienie pozostałych Polaków praw obywatelskich
    - Zakaz działalności sportowej i kulturalnej, likwidacja szkolnictwa i języka polskiego w urzędach, zmiany polskich nazw miejscowości i ulic na niemieckie
    - Tworzenie volkslisty
  - b. Generalne Gubernatorstwo (zaplecze gospodarcze III Rzeszy)
    - Przekształcenie Polaków w warstwę niewolników
    - Dopuszczenie języka polskiego w urzędach
    - Kształcenie na poziomie tylko elementarnym (czytanie, pisanie, proste rachunki) i zawodowym
    - Kontrolowana przez Niemców polska policja „granatowa”
    - Kontrolowana polskojęzyczna prasa „gadzinówka”
5. Terror hitlerowski wymierzony w polskie elity intelektualne
  - a. Operacja „Tannenberg”
    - Wymordowanie kilkudziesięciu tysięcy polskich działaczy politycznych i społecznych, ludzi kultury i nauki, nauczycieli, duchownych itd. (Stutthof, Piaśnica, Fort VII w Poznaniu)
  - b. Akcja Specjalna „Kraków” (IX 1939)
    - Osadzenie w obozie Sachsenhausen profesorów wyższych uczelni krakowskich, gdzie większość zmarła
  - c. Akcja AB (1940 r.)
    - Wymordowanie lub wywiezienie do obozów koncentracyjnych kilku tysięcy przedstawicieli polskich elit (Palmiry, m.in. mistrz olimpijski Janusz Kusociński, Marszałek sejmu Maciej Rataj)
    - 1941 – likwidacja kadry naukowej uczelni lwowskich (m.in. Tadeusz Boy – Żeleński)
6. Metody terroru niemieckiego wymierzone w polskie społeczeństwo
  - a. Łapanki uliczne, aresztowania, śledztwa, tortury i morderstwa, których celem było wymuszenie zeznań o działalności konspiracyjnej i antyniemieckiej

- Symbole niemieckiego terroru i okupacji: więzienie Pawiak i siedziba gestapo na alejach Szucha w Warszawie, więzienie Montelupich w Krakowie, zamek w Lublinie
  - b. Zesłania do obozów koncentracyjnych albo na przymusowe roboty do Niemiec
  - c. Odwetowe publiczne egzekucje polskich zakładników za akcje zbrojne polskiego podziemia
7. Okupacja sowiecka i zbrodnie na Polakach.
- a. Cel:
    - Usunięcie z ziem polskich wcielonych do ZSRR ludności polskiej.
    - Pozbawienie narodu polskiego elit umysłowych.
  - b. Podjęte działania:
    - Paszportyzacja – przymusowe nadawanie obywatelstwa sowieckiego, co wiązało się m.in. z obowiązkową służbą w Armii Czerwonej
    - Sowietyzacja – narzucanie ideologii komunistycznej, walka z Kościołem, likwidacja własności prywatnej, nacjonalizacja przemysłu, kolektywizacja wsi
    - Aresztowania, zesłania na Syberię lub do Kazachstanu ok. 400 tys. Polaków (więzienia, obozy pracy, osadnictwo przymusowe)
    - Zbrodnie ludobójstwa na polskich służbach mundurowych.
  - c. Zbrodnie katyńska.
    - IX – X. 1939 - osadzenie ponad 20 tysięcy polskich oficerów różnych służb mundurowych wziętych do niewoli w kampanii wrześniowej w obozach w Kozielsku, Ostaszkowie i Starobielsku.
    - IV – V 1940 – zamordowanie większości osadzonych oficerów w Katyniu, Piatichatkach, Charkowie, Kalininie i Miednoje.
    - Propaganda ZSRR przez niemal cały okres istnienia tego państwa, winą za zbrodnie obarczyła Niemców.